

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMÂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULEȘ MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Virgil L. Venlamin. — *Noile instituțiuni ale codului civil unificat (Logodna).*

Jurisprudența română. — *Inalta Curte de Casație S. III Expropriere pentru utilitate publică. — Comisiuni de arbitri. Competință limitată. — Curți de Apel. — Competință. — (Municipiul Craiova cu Elizabeta Gr. Dumitrescu).*

Curtea de Apel din București S. V. — Asanarea datoriiilor. — Sulte rezultate din partajul succesoral. — (Camelia și Colone Haralamb Constantinescu cu Ion Ionescu).

Curtea de Apel din Galați S. I. — Minorități. — Tutelă. — Vânzarea unei păduri spre țărere. (Preotul I. D. Danțiș ca tutore), cu nota d-lui I. D. Neagu-Negrilești.

Jurisprudența străină. — *Falș. — Prejudiciu. — Cu nota d-lui D. Cotrutz.*

NOILE INSTITUȚIUNI ALE CODULUI CIVIL UNIFICAT

Logodna

CUPRINSUL: 1. Pozițiunea problemei. 2. Instituțiunea logodnei în tradiția juridică românească. 3. Dreptul Basarabean. 4. Dreptul Ardelean. 5. Regimul Codului Civil. 6. Opera doctrinei și a jurisprudenței. 7. Sistemul proiectului de Cod Civil. 8. Regulamentarea logodnei. 9. Concluziune.

1. Manifestările juridice ale realității sociale românești ¹⁾, nu au găsit întotdeauna expresiunea lor firească, în legislația pozitivă a vremurilor. Este îndeobște cunoscută în această privință, puțina considerațiune pe care codul civil dela 1866, a acordat-o cadrelor naturale și sociale prin care se realiza viața noastră comună. Obiceiul pământului, care reflecta reacțiunea seculară a realității sociale românești, în manifestarea ei regulativă și organizatoare, a rămas străin, aproape în întregime, de noile mijloace de orânduire pe care codul civil le aducea.

Rezultatul a fost, pentru o îndelungă perioadă, adâncirea primejdioasă a unei discrepanțe, adeseori relevată, între procesul fenomenologic al vieții noastre tra-

diționale și instrumentul său de rezolvare ce sintetiza manifestările de împrumut ale unui „social“ deosebit.

Nu este locul să intrăm acum în analiza amănunțită a pildelor atât de numeroase care ar putea constitui documentarea bogată a acestor propozițiuni.

Ne propunem însă, să cercetăm în cadrul unei singure instituțiuni, aceea a logodnei — modul de afirmare a manifestărilor juridice de baștină, în dreptul pozitiv, cu prilejul întocmirii noului proiect de cod civil. În adevăr, spre deosebire de codul civil astăzi în vigoare, legislația de unificare, introduce logodna printre instituțiunile dreptului privat pozitiv și-i dă o organizare proprie.

2. În fenomenologia socialului românesc, logodna a constituit întotdeauna o unitate de sine stătătoare. Ca instituțiune premergătoare familiei, a cărei cristalizare se face prin căsătorie, ea stabilește relațiuni între părți de natură a le fixa atitudini reciproce și de a le determina anumite pozițiuni față de complexul unităților, în mijlocul cărora se desfășoară.

Afirmarea logodnei sub acest aspect, este desigur astăzi mai puțin caracterizată, decât în vechia tradițiune românească. Sub influența credinței religioase, dominată de regula moralei creștine, adeseori colorată și întărită de puterea superstițiilor populare, logodna și-a găsit în vechiul drept românesc, o regulamentare deosebit de severă, susceptibilă de efecte uridice importante.

Astfel, în Pravila lui Matei Basarab, glava 173, logodna este recunoscută sub forma promisiunii de căsătorie obligatorie. Sub inspirațiunea dreptului roman, unde deasemeni logodna — *sponsalia* — era legătura juridică prin care se contracta obligațiunea de căsătorie, legiuirea lui Matei Basarab sancționează călcarea acestei obligațiuni, prin restituirea îndoită a darurilor, care erau considerate ca o arvună. Aceeași sancțiune era prevăzută pentru acel care renunța la logodnă, făcându-se călugăr. Din contră restituirea nu era îndoită dacă logodna se desfăcea prin decesul uneia din părți.

Condițiunile logodnei erau riguros regulamentate. Astfel se cerea vârsta de 14 ani pentru băiat și 12 ani pentru fată.

1) Asupra locului „manifestărilor juridice“ în sistemul complex al realității sociale, vezi: *D. Gusti, Sociologia Militans. Introducere în Sociologia Politică*, I, pag. 48.

Efectele logodnei, dovedesc importanța pe care dreptul vechiu o acorda acestei instituțiuni. Ea crea în primul rând o împiedecare dirimantă la căsătoria cu altă persoană, decât aceia cu care se contractase logodna. Deasemenea ea crea o categorie de rudenie cu totul specială, de unde decurgea prohibițiunea căsătoriei între logodnică și fratele logodnicului mort. În fine călcarea îndatoririlor părților și mai ales infidelitatea logodnicului era asimilată adulterului. Această apropiere a logodnei de căsătorie în ce privesc efectele ei ca instituțiune distinctă, se dovedește și prin asimilarea ce se face între ele, cu privire la condițiile hirotonisire ale preoților. Din acest punct de vedere logodna era echivalentă căsătoriei, căci preotul logodit putea fi hirotonisit. (Clava CI XXVI)

Modurile de desfacere ale logodnei sunt prevăzute limitativ în dreptul nostru vechiu. Pravila lui Maței Basarab, dă caracterul de adevărată penalitate diferitelor cazuri în care admite stricarea logodnei. Astfel este când nu s'a respectat condițiunea vârstei, când logodnica a fost necredincioasă, când s'a aflat că una din părți este păgână sau eretică, sau când a înebunit. O dispozițiune expresă, prevede însă că logodna ce poate desface prin „deslegarea aceluia care este mai marele locului“. Se atribuie așa dar autorității superioare care este investită și cu atribuțiun judecătorești, puterea de apreciere dela caz la caz a oportunității desfacerii logodnei. Este o dispozițiune care în legile mai noi, va găsi adesea ori aplicațiune¹⁾

Legiuirile ulterioare din Principatele Române, nu au adus decât puține inovațiuni acestor principii fundamentale. Astfel Codul Calimach din 1 Octombrie 1817, puternic inspirat din Basilicale, definește logodna ca o „făgăduință pentru următoarea însoțire“, ce se face desăvârșit sau nedăsăvârșit (art. 64). Logodna este desăvârșită atunci când se face prin „ierologie“, ceace îi conferă aproape aceiași autoritate ca și căsătoriei. Este din contră, nedăsăvârșită dacă nu este constituită decât prin înțelegeri verbale și daruri sau arvună. Art. 68 prevede nu numai penalitatea pierderea arvunei duble pentru cazul desfacerii justificate a logodnei, dar ceace este interesant pentru evoluția ulterioară instituțiunii, prevede și daune pentru despăgubirea logodnicului părăsit pentru cheltuelile zadarnice, ce i l-ear cauzat. În ce privește vârsta cerută pentru aptitudinea de se a logodi, Codul Calimach admite aceleași limite pentru logodna desăvârșită. Pentru cea nedăsăvârșită însă, se îngăduie logodirea chiar la 7 ani (art. 70). Între cauzele de desfacere ale logodnei acest Cod prevede și schimbarea în starea de avere a părților, precum și dovada efectuării logodnei sub presiunea fricei sau violenței. Se desemnează astfel *ideea autonomiei voinței* și caracterul consensual al contractului de logodnă, care poate fi anulat pentru vicii de consimțământ.

1) Comp. C. Nacu, *Dreptul Civil Român*, I, București 1901, pag. 257 și urm.

Odată contractată logodna, [dispare principiul de libertate al căsătoriei. Spre deosebire de legiuirile moderne, unde această libertate există până în momentul efectuării căsătoriei, aici se prevede un termen fix de ani în care căsătoria trebuie a fi efectuată sub importante sancțiuni. Termenul poate fi prelungit în anume cazuri până la cel mult patru ani.

În fine Codul Caragea, organizează deasemeni logodna ca instituție juridică distinctă, sancțiunile ce prevede pentru desfacere nejustificată sunt însă mai severe putând ajunge până la „osândă“ (art. 4).

3. Tradițiunea vechiului drept românesc, se întâlnește în materia ce ne preocupă cu dreptul în vigoare în provinciile alipite. În *Basarabia*, înainte de legea din 4 Aprilie 1928, care cu începere dela 1 Iunie a aceluiaș an prevede extinderea în această provincie a legislației vechiului regat, se aplicau dispozițiunile cele mai variate¹⁾. Se știe că alături de legile ruse dominante, se păstra încă în oarecare măsură Hexabiblosul lui Harmenopol, codul lui A. Donici, Sobornicescul Hrisov și obiceiul pământului cu numeroase ramificațiuni în dreptul româno-bizantin. Materia logodnei, continua astfel a fi regulamentată atât de dispozițiunile romano-bizantine cât și de obiceiul pământului, cu acelaș caracter de instituțiune distinctă, premergătoare căsătoriei. Deasemeni codul lui Andronache Donici o reglementa în cap. XXX art. 1-7.

4. În *Ardeal* problema este prevăzută de codul civil austriac. Fără a se defini natura juridică a logodnei în însăși textul legii, ea a fost totdeauna considerată de jurisprudență ca un contract, aplicându-i-se principiile generale relative la formațiunea contractului²⁾. Codul dispune că logodnicii au acțiune pentru încheierea căsătoriei și prohibă clauza penală. În fine se reglementează desfacerea logodnei, obligându-se la despăgubiri logodnicul care se dezistă fără motiv întemeiat, dar legându-se această obligațiune de ideea de capacitate, ceace întărește caracterul contractual al uniunii.

5. *Codul Civil* al vechiului regat, nu conține nici o dispozițiune privitoare la materia ce ne preocupă. Legiuitorul dreptului privat dela 1865 nu a găsit necesar să explice ignorarea acestei instituțiuni, consacrată de vechiul nostru drept și păstrată de obiceiul pământului. Desigur că și în această privință modelul Codului Napoleon a fost determinant. În Franța însă logodna nu există ca instituțiune juridică distinctă. Chiar în *Dreptul Canonic*, logodna (*sponsalia per verba de futuro*) nu crea obligațiuni. În caz de culpă vădită se putea însă pronunța excomunicarea.³⁾ A. Pothier arată că logodna putea „preceda căsătoria, dar cuturele nu o prevedeau în mod necesar“⁴⁾. Sa con-

1) Comp. *Andrei Rădulescu*: *L'Introduction de la Législation roumaine en Bessarabie*, Extrait du Bulletin de la Société de Législation comparée, 1930 pag. 8.

2) *St Laday*, *Codul Civil Austriac*. Cluj 1924.

3) *Esmein*, *Le mariage en droit canonique*.

4) *Pothier*, *Traité du Contrat de Mariage*, no. 23 și urm.; *Toullier*, *Le droit civil français*, t. VI.

siderat întotdeauna că o consacrare juridică a logodnei ar atinge consimțământul la căsătorie, care avea să se producă liber și luminat în momentul celebrării ¹⁾.

6. În absența unei îndrumări pozitive în codul civil, *doctrina și jurisprudența* au căutat să aducă o soluțiune problemei, pe care viața obișnuită, în disprețul tăcerii legale, o pune pe o scară întinsă. Logodna a continuat să se afirme ca unitate socială distinctă și să constituie, indiferent de legea scrisă, un fenomen constant al realității românești.

Sub inspirația comentatorilor francezi ²⁾, doctrina noastră nu a văzut în tăcerea codului civil părăsirea unei lungi tradițiuni ³⁾. În ce privește natura juridică a logodnei, acordul nu a fost deplin. Într'o primă perioadă, s'a considerat ca un contract generator de obligațiuni de a face, iar jurisprudența a început prin a acorda daune interese logodnicului părăsit, victimă a neexecutării contractului ⁴⁾.

Într'o a doua perioadă, inaugurată prin o deciziune de principiu a Curții de Casație franceză, din 1838 ⁵⁾, adoptată în totul și de jurisprudența noastră, s'a decis că logodna nu este o instituțiune juridică ⁶⁾. Ea nu produce o obligațiune nici civilă, nici naturală, ci numai o datorie de conștiință.

Evident nimic nu se opune ca în baza principiului general de răspundere civilă, partea prejudiciată prin defacerea logodnei să obțină despăgubiri dela cel în culpă ⁷⁾. Nu este vorba în acest caz de sancțiunea inexecutării unui contract care nu există. Culpă nu stă în ruperea logodnei, ci în împrejurările care au întovărașit-o și care au cauzat anume prejudicii morale sau materiale ⁸⁾. Jurisprudența însă nu este întotdeauna fermă în această direcțiune. Astfel ea se întemeiază adeseori pe ideea abuzului de drept spre a justifica reparațiunea ce încuviințează ⁹⁾. Pentru a se putea vorbi însă de ruperea abuzivă, trebuie să constatăm în prealabil existența unei legături juridice, ceea ce pune jurisprudența în contradicție cu ea însăși. Din acest punct de vedere este desigur exact a se observa că îndată ce responsabilitatea pentru ruperea

logodnei există, este și o obligațiune juridică care a putut fi violată ¹⁾. Discuțiunea însă nu prezintă interes decât în doctrina ce nu recunoaște natura unitară a celor două categorii de răspundere civilă. Dacă însă s'ar admite că distincțiunea lor nu este decât de ordin tehnic și că intervențiunea uneia sau alteia, ca și problema cumulului, lor, este determinată nu de domeniul tehnic în care ne găsim — contract sau delict — ci de măsura în care una sau alta este susceptibilă a satisface integral principiul fundamental al răspunderii civile ²⁾, atunci desigur că soluțiunea ar fi aceeași indiferent de delinirea teoretică a instituției.

Ceea ce se desprinde însă din procesul gândirii juridice dela aparițiunea codului civil și până astăzi, este efortul constant de a găsi alături de legea scrisă, o construcțiune adecvată juridicește, unității sociale a logodnei. Ca manifestare juridică, logodna apare încă necaracterizată. Adăpostită uneori în veștmântul contractual, este alipită câteodată teoriilor învecinate că aceea a abuzului de drept, pentru a i se nega ființa alteori, în mod absolut, în numele ordinii publice care se opune la angajarea anticipată a libertății căsătoriei. În fine, este îndeobște socotită ca simplu prilej de a pune în joc răspunderea delictuală, în favoarea logodnicului părăsit. Ne aflăm deci într'o materie, în care totul este de făcut.

7. *Proiectul Codului civil* se găsea astfel, înaintea unei realități sociologice necontestate. El avea să desprindă construcțiunea juridică cea mai propice acestei realități, ținând seama de manifestările ei juridice afirmate în mod practic, independent de orice text de drept pozitiv.

Deaceia proiectul noii legislațiuni inovând față de codul actual, prevede o reîntorcere la sistemul obiceiului pământului și al legiurilor vechi, fără însă ca prin aceasta să se fi adoptat și principiile ce organizau logodna în vechiul drept. În adevăr, proiectul nu definește *natura juridică* a logodnei. El se mărginește a lămuri în expunerea de motive (pag. xc) că logodna are un caracter consensual, fără a putea fi întru totul asimilată cu un contract.

Argumentul pentru care această asimilare nu ar fi posibilă este însăși principiul libertății căsătoriei, care oprește pe logodnic de a cere fie direct, fie indirect executarea promisiunii de căsătoriei (art. 93).

Nu vom discuta aici în ce măsură este întemeiată teoria care consideră obligativitatea promisiunii de căsătorie, sau rezolvarea ei prin daune interese, ca contrarie principiului libertății căsătoriei ³⁾. Este suficient să observăm că, din moment ce prin articolele următoare (94 și 95) ruperea logodnei este oricând

1) *Laurent F.*, Principes de Droit civil. t. 2 no. 304.

2) *Toullier*, Droit Civil VI, 293; *Zachariae*, Droit civil 475; *Toullier*, loc cit.; *Merlin*, Repertoire, vo Peine contractuelle no. 1, p. 102, urm.

3) *Comp. C. Nacu*, loc. cit.; *D. Alexandresco*.

4) Art. 1075 cod. civ. român. A se vedea *Planiol*, *Ripert*, *Rouart*, Droit Civil II, no. 81 nota 4, cu jurisprudența în acest sens.

5) Civ. 11 lunie 1838, *Dallöz*, Jurisp. gen. v mariage no. 90.

6) *Curtea de Apel București*, Dreptul (913 pag. 597; *Trib. Iași*, în *Jur. Gen.* 1300) 1931 și *Cr. Jud.*, no. 32 din 1931; *comp. cod. civ. adn. Hamangiu* *Georean* art. 998.

7) *Jurisprudența noastră* este în acest sens; *Cr. Jud.* 1931 no. 32, *Trib. Iași* Dec. 3 Aprilie 1931. În Franța deasemeni se decide constant în avelași sens: vo. *H. Capitant*: *Les grands arrêts de la Jurisprudence civile*, pag. 14.

8) *H. și L. Mazeaud*. *Traité de la Responsabilité civile*, I. no. 125.

9) *Comp. L. Josserand*, de l'Esprit des droits et de leur relativité, no. 148.

1) *L. Josserand*, Cours de droit civil, I. no. 742; idem; *Le problème Juridique de la Rupture des fiançailles*, D. H. 1927 p. 21.

2) *Comp. Virgil Ventamin*, Le problème de deux ordres de responsabilité civile Contractuelle et délictuelle, în *Dreptul* No. 5 — 6 din 1935.

3) *comp. L. Josserand*, loc. cit.

posibilă, fără a atrage vreo sancțiune, dacă se face pentru motiv întemeiat, nu poate fi vorba de o atingere a libertății de consimțământ. Proiectul se apropie în această privință de doctrina care asimilează logodna, unui contract ce poate fi reziliat prin voință unilaterală, cum este contractul de locațiune de servicii pe durată nedeterminată ¹⁾.

Să încercăm însă a desprinde din redacțiunea proiectului, natura juridică a logodnei. Lipsa în text a unei definițiuni, nu poate fi criticată. Autorii proiectului au ținut seamă în această privință, de pilda codului german și elvețian. Un cod este destinat unei vieți îndelungate. El nu trebuie să anchilozeze în rigiditatea unei definițiuni, desfășurarea ulterioară a materiei și elaborarea științifică ce va prilejui în doctrină și în jurisprudență, prin intermediul cărora va contura ulterior această definiție. Expunerea de motive însă, am văzut, merge și mai departe. Ea înlătură chiar perspectiva integrării logodnei în contract, fără a indica un alt mijloc tehnic în care s'ar putea încadra. Este aceasta o tendință a noului proiect de a evita introducerea manifestărilor juridice, ridicate la rangul de drept pozitiv, în tipare mai vechi, sau îmbinarea lor heterogenă cu elemente aparținând altor concepte, spre a nu le stingheri dezvoltarea sau jocul natural ²⁾. Răspunsul depinde de elementele ce intră în structura logodnei, după redacțiunea proiectului. Contractul presupune acordul de voință al părților, proiectat asupra scopului ce urmăresc, care se realizează prin efectele sale juridice. Proiectul conferă logodnei caracterul consensual; voința părților își limitează însă imperiul la formațiunea ei. Efectele juridice se produc independent și peste această voință. Proiectul le regulează imperativ în art. 93-97. Se poate spune deci, că manifestarea comună de voință nu face decât să situeze părțile în complexul organic al regulilor de drept, isvorâte din acest fapt unic fundamental care îl domină, determinându-i structura și dezvoltarea ³⁾. Faptul unic fundamental este unitatea logodnei, considerată ca organizațiune socială preliminară a uniunii sexelor, iar complexul organic de reguli convergente astfel elaborate, este însăși instituțiunea juridică a logodnei.

Această definiție a logodnei prin conceptul instituțiunii juridice se întemeiază pe identitatea de natură, cu instituțiunea căsătoriei, a adopțiunii, etc. Ea evită extensiunea silită a noțiunii contractului dincolo de

limitele logice ale autonomiei voințelor individuale.

Totuși este de prevăzut că în aplicațiunea practică a proiectului, logodna va fi acceptată ca un contract sinalagmatic. Condițiunea capacității, noțiunea daunelor-interese, cerința motivului întemeiat în justificarea ruperii logodnei, sunt elemente prevăzute de proiect și care participă desigur din sfera contractuală ¹⁾. Pentru aceasta însă va fi nevoie să atribuim termenului de contract, înțelesul cuprinzător care nu este acel al codului civil, nici al doctrinei clasice, dar pe care dorința de a-l servi manifestărilor juridice recente, la impus ²⁾.

8. Complexul regulilor de drept care organizează instituțiunea logodnei, se deosebesc deasemeni de principiile tradiționale ale vechilor noastre legiuri. Distingem în cadrul noului proiect următoarele trei categorii de reguli:

a) regulile privitoare la executarea promisiunii de căsătorie, b) regulile privitoare la desfacerea logodnei, c) regulile privitoare la restituirea darurilor. Vom examina ideile esențiale ale acestei întregite reglementări.

a) *Executarea promisiunii de căsătorie*, nu poate fi obținută prin constrângere, dispune art. 93. Expunerea de motive justifică acest articol prin necesitatea confirmării principiului libertății căsătoriei. Dispozițiunea însă este inutilă, în prezenta art. 95, din proiect, care îngăduie oricând ruperea logodnei pentru motiv întemeiat, coroborat cu art. 94 care o îngăduie în orice caz, cu obligațiunea de despăgubire. Dacă ruperea este oricând posibilă, a fortiori constrângerea e imposibilă.

Ca un corolar al acestei dispozițiuni, textul declară nulă clauza penală stipulată pentru ruperea logodnei. Chestiunea nu face astăzi obiectul nici unei discuțiuni. Jurisprudența a anulat chiar actele care ascundeau clauza penală (ex. într'un act simulat de împrumut intervenit între logodnici) ³⁾.

b) *Desfacerea logodnei fără motiv legitim*, obligă pe autorul ei la daune. Spre deosebire de concepțiunea dreptului nostru vechiu, nu mai este vorba în acest caz de o penalitate, ci de o reparațiune. Am arătat că ruperea logodnei este un drept. Dar el nu poate fi exercitat decât în vederea finalității lui, în raport cu spiritul și funcțiunea lui normală. Textul art. 94 se lămurește desigur prin art. 95, unde proiectul

1) comp. L. Jossierand, loc. cit.

2) comp. Fr. Seny, note P. F., 1898, p. 241.

3) A se vedea: J. Bonnecase, Tr. Droit Civil Baudry Lacaninerie, Supplément I, 383. La philosophie du Code Napoléon appliquée au droit de famille, 1928.

M. Hauriou: Principes de droit public, I, 1919; L'institution et le droit statutaire, Rec. de l'Académie de législation de Toulouse; La théorie de l'institution et la fondation, in La Cité moderne et les transformations du droit, 1925.

C. Renard, La théorie de l'institution, Essai d'ontologie juridique I, 1930,

1) In acest sens. studiul remarcabil al dl. O. Sachelarie: Logodna în proiectul codului civil, P. R. 935, 4, 9. Comp. V. Hillard, Contribuțiuni critice la elaborarea codului civil unificat, București 935 pag. 25, care critică lipsa unei definițiuni legale, considerând hibridă construcțiunea proiectului în care ruperea ei nu constituie un delict civil și ea nu este nici contract pentru că nu dă o posibilitate de constrângere. Definierea naturii juridice a logodnei ce am expus în text, lămurește această obiecțiune.

2) Asupra conceptelor contract și act juridic în genere, v. Mircea Djuvara, Teoria generală a Dreptului, II, pag. 162 și urm.

3) D. Jur. Gen, vo Mariage, No, 90, și D. 55.5.364,

tul dă expresie legală criteriului jurisprudențial al abuzului de drept. Judecătorul va avea aici o largă putere de apreciere. Ca și în dreptul german, caracterul motivului va urma evoluțiunea moravurilor și nivelul moralității publice ¹⁾. În ce privește dovada „motivului întemeiat”, expunerea de motive ne asigură că ea incumbă părții ce a violat promisiunea. Soluțiunea este de sigur echitabilă, căci se ușurează sarcina aceluia ce a fost înșelat în nădejdiile sale de căsătorie”. Ea însă constituind o excepție dela dreptul comun, este necesar ca într-o definitivă redacțiune a proiectului, să fie prevăzută în text ²⁾.

Proiectul prevede reparațiunea atât a prejudiciului material cât și al celui moral, lăsând deplină libertate judecătorului pentru caracterizarea prejudiciului moral. Este o dispozițiune fericită menită să asigure mai multă prudență în încercările de a atinge reputația sau simțimintile intime ale celor care participă la atare uniuni. În fine, proiectul este consequent când exonează pe minorul neautorizat (art. 96) de această obligațiune, legând validitatea actului voluntar prin care se intră în instituțiunea logodnei, de idea de capacitate.

c) *Restituirea darurilor*. Proiectul urmând linia doctrinei și jurisprudenței constante în materie ca și modelul codurilor civile german și elvețian, prevede în caz de rupere a logodnei restituirea darurilor, ce părțile și-au făcut în vederea căsătoriei ³⁾.

Textul se referă de acord cu jurisprudența noastră, la darurile a căror cauză juridică a fost logodna ⁴⁾.

El nu prevede restituirea, în cazul când desfacerea logodnei s'a făcut prin moartea unei părți, căci s'ar aduce o jignire logodnicului rămas în viață. În fine, restituirea se face în natură, iar dacă nu e posibil, în măsura înbogățirii. Proiectul nu se ocupă decât de darurile ce și-au făcut între dânșii logodnicii. Dispozițiunea ar putea fi extinsă la darurile făcute de terți, cel puțin în măsura în care ele constituiesc adevărate donațiuni de bunuri și nu simple obiecte de ocazie fără însemnătate ⁵⁾.

9. Expunerea ce precede a învederat oportunitatea considerării instituțiunei logodnei în noul cod civil. Sistemul proiectului Cosiliului Legislativ a apărut puternic inspirat de regimul astăzi în vigoare în Ardeal. O mai adâncă cercetare a vechiului nostru drept, în raport cu evoluția ulterioară a problemei, ar fi îngăduit poate, mai multă precizie în desemnarea structurală a instituțiunei precum și o mai complectă regulamentare.

Dacă definirea conceptelor nu este oportună în cadrul codificării, fixarea elementelor de structură este o necesitate. Discuțiunile ce pot naște din acest

punct de vedere, nu vor fi fără influență asupra unității jurisprudenței viitoare.

În fine, cercetarea realității sociale românești ne-a orientat pentru caracterizarea legodnei, prin însăși procesul ei fenomenologic, desprins în lumina tradiției de drept, către conceptul de instituțiune juridică. (1)

Virgil L. Veniamin

Docent la facultatea de Drept din București

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența de la 3 Decembrie 1935

Președinția D-lui D. G. Lupu, președinte

Primăria Municipiului Craiova cu Elisabeta Gr. Dumitrescu și Gr. Dumitrescu

EXPROPIERE PENTRU UTILITATE PUBLICĂ. — COMPETINȚA COMISIUNILOR DE ARBITRI. — COMPETINȚA CURȚILOR DE APEL ÎN MATERIE DE EXPROPIERE. — ART. 50, 51, 54, 57 ȘI 59 DIN LEGEA DE EXPROPIERE PENTRU CAUZĂ DE UTILITATE PUBLICĂ.

Curțile de Apel, cu toate că sunt instanțe de judecată de drept comun, totuși când sunt chemate să se pronunțe cu instanțe de Apel în materie de expropriere, au absolut aceeași competență ca și comisiunile de arbitri, competență care, fiind de ordine publică, nu poate fi prorogată prin acordul părților, astfel că competența lor rămâne limitată ca și a Comisior de arbitri numai la fixarea îndemnității de expropriere, rămânând ca chestiunile asupra fondului ce se expropriează și pretențiunile asupra prețului de îndemnizare să fie rezolvate la instanța competentă după dreptul comun.

No. 2084. — Apmis pentru motivul l recursul făcut de Primăria Municipiului Craiova în contra deciziei de expropriere cu No. 1/934 a Curții de Apel din Craiova S. II în proces cu Elisabeta Gr. Dumitrescu și Gr. Dumitrescu.

Curtea deliberând ;

Asupra recursului făcut de Primăria Municipiului Craiova contra deciziunei de expropriere No. 1/934 a Curții de Apel din Craiova S. II-a în proces cu Elisabeta Gr. Dumitrescu și Gr. Dumitrescu.

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care se constată în fapt următoarele : Tribunalul Dolj S. I-a prin sentința No. 502 din 6 Octombrie 1930, rămasă definitivă, în urma cererei recurente, a declarat expropriat pentru cauză de utilitate publică imobilul proprietatea intimatilor, situat pe Str. Alex. Lahovari No. 2 din Craiova ; Că în ce privește indemnizațiunea convenită expropriaților, între părți nu s'a ajuns la o înțelegere ;

Anterior exproprierii acestei proprietăți și anume prin petițiunea înregistrată sub No. 29530/929, imo-

1) Comp. Virgil L. Veniamin, Noțiunea de „Instituțiune” în Teoria Generală a Dreptului, 1935.

1. Comp. R. Saleilles, L'obligation, ed. III, pag. 375.

2) În acelaș sens : O. Sachelarie, loc. cit.

3) V. Trib. Ilfov. S. IV, dec. 16 Ian. 934 în Drept.

4) Comp. în ce privește restituirea inelului de logodnă : Rev. Trim. Dr. Civil, 1934, pag. 121.

5) În acest sens Cas. Napoli, Planiol, Ripert, Rouast, loc. cit. no.87.

bilul expropriat fusese scos în vânzare prin licitațiune publică de către Banca de Scont din Craiova pe baza unei creanțe ipotecare în valoare de 700.000 lei; că licitația a avut loc la 8 Martie 1932, deci după exproprierea definitivă a imobilului; la ea a participat și Primăria Municipiului Craiova, care oferind suma cea mai mare, 520.000 lei, imobilul s'a adjudecat asupra sa, iar ordonanța de adjudecare a rămas definitivă, întrucât adjudecătura a depus prețul, iar recursul debitoarei Elisabeta Gr. Dumitrescu a fost respins. Că la 9 Mai 1933, Elisabeta Dumitrescu și Gr. Dumitrescu adresează o petițiune Tribunalului Dolj, cerând ca în conformitate cu art. 64 din legea de expropriere pentru utilitate publică să se îndeplinească formalitățile necesare, iar Comisiunea de Arbitri să fie chemată a-i fixa indemnizațiunea de expropriere.

Că, Comisiunea de Arbitri a fixat prețul exproprierii la suma de 1.250.000 lei și a ordonat consemnarea lui, deoarece a constatat că asupra dreptului la indemnizația de expropriere există litigiu între expropriați și autoritatea expropriantă, care a pretins că expropriații nu au drept decât la indemnizațiunea de 520.000 lei fixată prin ordonanța de adjudecare definitivă a imobilului expropriat;

Că această deciziune a fost atacată cu apel de ambele părți, Primăria susținând prin apelul său că este proprietară definitivă asupra imobilului de baza ordonanței de adjudecare rămasă definitivă, că a numărat prețul și că astfel fiind expropriații nu mai pot pretinde ca indemnizațiune de expropriere altă sumă decât cea obținută la licitațiunea publică, cerând ca indemnizațiunea fixată de Comisiunea de Arbitri să se reducă la suma rezultată din licitațiune, iar expropriații cerând ca indemnizațiunea de expropriere fixată de Comisiunea de Arbitri să fie majorată la 2.200.000 lei, deoarece ordonanța de adjudecare este inoperantă față de dânsii, raportul juridic între dânsii și Primărie stabilindu-se numai pe baza sentinței de expropriere.

Că, înainte de a intra în argumentarea soluțiune sale instanța de fond a constatat că părțile litigante de comun acord au dedus în judecata sa și chestiunea dacă, dat fiind că bunul expropriat a fost vândut ulterior prin licitațiune publică și prețul încasat de expropriați, aceștia mai sunt în drept să ceară o indemnizațiune în conformitate cu legea de expropriere, și care mai este în această situațiune țaria ordonanței de adjudecare în raport cu sentința de expropriere.

Asupra motivului I de casare astfel formulat:

„Violarea art. 50, 57 și 59 din legea de expropriere, Exces de putere.

„Intr'adevăr numai prin exces de putere și cu violarea textelor menționate, instanța de fond a putut declara că ordonanța de adjudecare investită cu titlul executor, nu prezintă nicio valoare, socotind-o nulă și navenită. După art. 50 și 57 din le-

„gea de expropriere, Comisia de Arbitri și Curtea de Apel nu pot fi împiedecate în fixarea indemnizațiunei de expropriere de un litigiu ce ar exista asupra fondului ce se expropriează.

„In speța noastră, am învederat însă instanței de fond, că nu se mai poate proceda la evaluarea imobilului Dumitrescu, deoarece prețul acestui imobil a fost achitat D-nei Dumitrescu prin depunerea lui pe baza ordonanței de adjudecare, astfel că nu mai poate invoca nici un titlu, nici chiar acela de creditor chirografar, nemai deținând creanța care ne-a fost vândută nouă.

„Curtea de Apel Craiova trebuia să ia act de ordonanța de adjudecare rămasă definitivă, să constate că prețul imobilului a fost achitat, că nu mai există nici nu diferent, nici asupra fondului expropriat, nici asupra prețului și să dispună închiderea dosarului.

„Numai prin exces de putere, Curtea de Apel a anulat ordonanța de adjudecare cu toate că nimeni nu a atacat această ordonanță și cu toate că nu era instanță de reformare sau de anulare a ordonanței, art. 57 din legea de expropriere prohibind categoric modificarea sau anularea unui act judecătoresc, care nu poate fi apreciat de instanțele de expropriere, decât sub aspectul sincerității iar nu al legalității, care nu se poate contesta decât numai în fața instanțelor de drept comun.

Având în vedere că prin acest motiv de casare recurentă se plânge de violarea art. 50, 57 și 59 din legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică și exces de putere, săvârșite de instanța de fond prin aceea că a procedat fără competență la invalidarea ordonanței de adjudecare care nu putea fi pronunțată decât de instanțele de drept comun;

Considerând că prin art. 50 din legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică se prevede că dacă există proces sau pretențiune de orice fel asupra fondului ce se expropriează, Comisia Arbitrilor, fără a se împiedica de aceasta, hotărăște numai indemnizarea, rămânând ca reclamantii să-și urmărească dreptul lor numai asupra prețului de indemnizare la instanța competentă, iar art. 59 adaugă că întâmplându-se ca însuși administrațiunea să conteste proprietarului expropriat dreptul la indemnitate, Comisiunea Arbitrală totuși va fixa câtimea indemnității așa ca și când i s'ar conveni. Arbitrul prezident însă va regula ca banii indemnității să stea în depozit până la terminarea procesului pe calea judecării sau invoiei; Că art. 54 din aceeași lege prevede că deciziunea Curții de Apel, pronunțată asupra apelului contra deciziunii Comisiunii de Arbitri, este casabilă dacă este pronunțată cu violarea art. 50 și 51 din lege;

Că prin urmare, din însăși litera textelor menționate mai sus, rezultă că, Comisiunea de Arbitri are o competență absolută și exclusivă în ce privește fixarea indemnizațiunii de expropriere și este limitată numai la fixarea acestei indemnități. Că însă toate

chestiunile privind însăși fondul dreptului, cum ar fi de exemplu chestiunea dacă expropriații au sau nu drept la indemnizație, exced competența Comisiunii de Arbitri; Că dacă această Comisiune nu poate statua asupra chestiunilor de fond, totuși, ridicarea unei atare chestiuni în fața sa nu o poate împiedeca de a soluționa chestiunea prețului; care în acest caz trebuie să fie fixat în mod ipotetic sau alternativ și să se ordone consemnarea lui, până după tranșarea chestiunilor de fond rezervate, de către instanțele de drept comun.

Considerând că, Curțile de Apel deși instanțe de judecată de drept comun, totuși când sunt chemate să se pronunțe ca instanțe de apel în materie de expropriere, au absolut aceiași competență ca și Comisiunile de Arbitri, competență care, fiind de ordine publică, nu poate fi prorogată prin acordul părților asupra unor chestiuni pe care legea nu le dă în competența Curților de Apel ca instanțe de expropriere;

Considerând că astfel fiind și întrucât în speță este constant că, Curtea de Apel ca instanță de expropriere, chemată prin urmare să se pronunțe numai asupra quantumului indemnizației de expropriere, la cererea părților a statuat asupra însăși dreptului expropriațiilor la indemnizația de expropriere, drept contestat de autoritatea expropriantă pe baza ordonanțe de adjudecare definitivă asupra sa a imobilului expropriat, pronunțând totodată invalidarea acestei ordonanțe și fixând indemnizația de expropriere în mod ferm în loc s'o fixeze în mod ipotetic și să ordone consemnarea ei până la tranșarea litigiului privitor la dreptul expropriației la indemnizația de expropriere; prin aceasta a săvârșit un exces de putere și a violat textele invocate în motivul de casare, pronunțând o decizie casabilă.

Că deci motivul I. de casare fiind fondat, recursul urmează a fi admis iar decizia de expropriere No. 1/934 a Curții de Apel Craiova S. II-a casată cu trimitere la aceiași instanță.

Pentru aceste motive admite.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. V-a

Audiența de la 27 Noembrie 1935

Președinția D-lui I. M. Bottez, consilier

Camelia și Colonel Haralamb Constantinescu cu Ion N. Ionescu

ASANAREA DATORILOR. — SULTE REZULTATE DIN PARTAJUL SUCCESORAL. — DACĂ BENEFICIAZĂ DE LEGEA ASANĂRII. — ART. 30 ȘI URM. DIN LEGEA PENTRU LICHIDAREA DATORILOR AGRICOLE ȘI URBANE.

Sulta rezultată din partajul succesoral creată pentru egalizarea prin bani a unui lot mai mic, ori de câte ori un copartajant a primit un lot mai mare de cât al celorlalți, nu poate fi considerată ca o creanță în sensul legii de asanare, și deci nu poate beneficia de dispozițiile art. 30 și urm. din legea pentru lichidarea datoriilor, cari prevăd redu-

cerea creanțelor și plata lor într'un anumit termen.

No. 392. — Admis după divergență, apelul făcut de către Camelia și Colonel Haralamb Constantinescu, Florica și D-l C. Demetrian în contra jurnalului cu No. 14786/934 a Trib. Ilfov S. de Notariat cu Ion N. Ionescu.

S'au ascultat D-nii avocați Gr. Iunian, Mateescu și I. Dumitracu pentru apelanți și Șt. Marinescu-Bolintin și L. Sommer pentru intimat.

Curtea în majoritate,

Asupra apelului de față făcut de Camelia Colonel Haralamb Constantinescu și Colonel Haralamb Constantinescu, soț dotal și uzufructuar și de Florica dr. C. Demetrian și dr. C. Demetrian, soț dotal prin petiția înaintată cu adresa înreg. la No. 5237 din 1934, în contra jurnalului Tribunalului Ilfov Notariat No. 14786 din 1934.

Având în vedere că prin acest jurnal s'a admis cererea făcută de Ion N. Ionescu prin petiția înreg. la No. 38315 din 1934 și s'au anulat toate formele de urmărire și executare făcute pe baza urmăririi de venituri încuviințată prin jurnalul No. 926/934 și transcrisă la No. 86/934 la cererea creditorilor apelanți. Deasemenea s'a desființat și măsura de conservator încuviințată prin jurnalul No. 2925/934. Această urmărire s'a făcut în baza deciziei No. 252 din 1933 a Curței de Apel București Secția IV, investită cu titlul executor prin care apelanta Camelia Constantinescu are a primi 1.598.750 lei, iar apelanta Florica dr. Demetrian 411.750 lei dela fratele lor, Ion Ionescu cu titlul de sulte din împărțirea averii rămasă pe urma tatălui lor N. C. Ionescu.

Având în vedere că din lucrările și actele de la dosar se constată în fapt următoarele: Autorul comun, tatăl părților din proces a decedat la 31 August 1923, lăsând o importantă avere din care a testat intimatului partea disponibilă. Făcându-se ieșirea din indiviziune s'a atribuit jumătate din averea lui I. N. Ionescu, iar surorilor câte un sfert, ceiace nu s'a putut împărți în natură s'a vândut prin licitație și s'a adjudecat surorilor imobile mai mici iar imobilul cel mai mare din București str. Poincaré No. 9, a fost adjudecat pe 7.000.000 lei lui I. N. Ionescu. Această valoare întrecea partea succesorală a acestui moștenitor. Nedepunând prețul s'a dispus vânzarea în cont, pe care însă a respins-o Curtea de Apel S. II prin decizia No. 392/929 pe considerațiunea că un coerede nu e obligat ca adjudecatar la depunerea prețului, adjudecarea producând efectele unei împărțeli și aplicându-i-se principiul declarativ de proprietate din momentul chiar al începerei indiviziunii. Față de această situație, s'a numit de tribunal un judecător care a stabilit sultele la sumele arătate mai sus. Urmând judecată mai departe, a intervenit decizia Curței de Apel S. IV-a No. 252/933 investită cu titlul executor pe care apelantele au pus-o în executare, pentru a-și întregi partea lor succesorală.

Debitorul sultelor s'a opus la plată, invocând beneficiul legii asanării datoriilor și obiecțiunea i-a fost primită.

Având în vedere că pentru a ajunge la această soluție Tribunalul constată că intimatul întrunește condițiunile cerute de art. 30 și 63 legea asanării și că a devenit proprietar urban prin adjudecarea imobilului în indiviziune și că dacă n'a depus prețul, el nu avea această obligație, întrucât adjudecarea producând efectele unei împărțeli, urmează a i se aplica principiul declarativ de proprietate din chiar momentul începerii indiviziunii; că totuși recunoscând acest principiu, prima instanță a admis că un moștenitor își poate însuși o parte din sultă iar pe cealaltă s'o plătească în rate cu termene lungi ca și cum această inegalitate ar fi putut exista la moartea lui de cujus.

Considerând că, chestiunea care s'a pus în discuție în apel și care trebuie rezolvată de Curte este dacă sultele constituiesc datorii care cad sub aplicațiunea legii de conversiune.

Considerând că necesitatea acestei legi n'a fost creată de preocuparea legiuitorului de modul cum își împart moștenitorii între ei averea ce le-a rămas; această lege a fost pornită din motive de ordin economic și social bine cunoscute iar pentru menținerea proprietății a suprimat vânzările silite, în schimbul plăților reduse și cu termene lungi. Este dar o lege — după cum o arată expunerea de motive, — destinată să ușureze eliberarea față de creditori a debitorilor agricoli și urbani și să pună în armonie factorii de producțiune prin modalitățile de restituire impuse creditorilor și ușurările de plată acordate debitorilor.

Considerând că dacă am releva numai atât din principiile legii, am înțelege că are de scop să „ușureze” pe cei sărăciți prin evenimente economice, deci se aplică numai lor, iar nu și celor îmbogățiți prin succesiune. Aceștia din urmă, n'au pentru ce să ceară lege de reducere, pe ei nu i-a lovit și nu i-a speculat nimeni, ei nu sunt datori și intervenția statului de a pune „armonie între factorii de producțiune” n'are ce căuta la masa de împărțeală a averii părintești. N'a putut concepe legiuitorul ca un frate să ia averea tatălui, iar ceilalți frați să aștepte cotele de conversiune, pentru a lua dela el numai o parte din dreptul lor. A rămas deci întreg principiul pus în art. 786—788 cod. civ. după care fiecare coerede este presumpțiv că a moștenit singur și imediat toate bunurile care compun partea sa, iar coerezii sunt datori să se garanteze între ei pentru integritatea lotului.

Considerând că această materie nu face parte din aceia de care se ocupă conversiunea și dacă un legiuitor de expedient s'ar fi putut gândi să reglementeze materia împărțelii, trebuia să pună un text expres în legea dela 7 Aprilie 1934 în care să spună că cel ce deține un patrimoniu de împărțit să ofere celorlalți moștenitori conversiunea în locul lötului.

Fără un asemenea text, legea asanării rămâne străină în materie de partaj.

Considerând că dacă legea asanării se ocupă de datorii, este necesar să vedem care este natura sultei, ce raporturi creiază licitația pentru atribuirea unui bun succesoral și dacă între moștenitori există vreun datornic și vreo creanță de încasat.

Sulta a fost creată pentru egalizarea prin bani a unui lot mai mic, adică de câte ori un copartajant a primit un lot mai mare decât al altora, pentru restabilirea egalității i se pune în sarcină o plată; (le paiement d'un retour en argent) se creiază între copărtași un fel de privilegiu care nu este privilegiul vânzătorului, pentru că partajul nu este translativ de proprietate.

Prin efectul declarativ de drepturi al partajului comoștenitorul este socotit că a succedat singur și imediat defunctului și că nu a avut niciodată vre-un drept de moștenire asupra obiectelor conținute în porțiunea celorlalți comoștenitori. Fiecare cöpărtaş este reputat proprietar exclusiv din ziua când a început indiviziunea asupra bunurilor puse în lotul său. Prin această ficțiune, îndată ce partajul s'a efectuat, el deține bunurile plasate în lotul său, nu dela coherezii săi, ci direct dela defunct. De aci rezultă că comoștenitorul *nu transmite nimic* comoștenitorului, chiar dacă valoarea obiectelor ce i se atribue ar întrece porțiunea lui succesorală sau ar absorbi întreaga succesiune — comoștenitorul fiind obligat a plăti pentru diferență o sultă. El este considerat în această situațiune ca și când defunctul ar fi compus el însuși lotul, grevându-l de sarcina de a restabili egalitatea între coherezi. Iată dar că sulta nu este datorie, cel ce are drept la ea nu este creditor pentru că sulta este lotul lui pe care a fost declarat proprietar (Josserand, Planiol et Ripert etc. M. Cantacuzino).

Considerând că licitația pentru ieșire din indiviziune nu este o vânzare, ea nu creiază raporturi dela vânzător la cumpărător și nici raporturi dela creditor la debitor pentru neplata prețului, ci este o fază a lichidării drepturilor dintre moștenitori, adică a împărțelii dintre ei. (Idem și jurisprudența).

Că drept consecință a faptului că licitația este tratată ca un partaj, iar nu ca o vânzare, comoștenitorul adjudecatar nu este socolit cumpărător și nu i se aplică vânzarea în cont, atunci când n'a depus prețul. De acest avantaj a profitat și intimatul care a rămas deținătorul și al imobilului succesoral și al părților ce se cuvin comoștenitorilor sub formă de sulte.

Având în vedere că potrivit art. 787, 788 și 1737 cod. civ. coerezii sunt datori să se garanteze între ei pentru evicțiunea ce i s'ar pricinui dintr'o cauză anterioară împărțelii cum și pentru integritatea lötului, și plata sumelor cu care a rămas dator unul către altul.

Având în vedere că din dispozițiunile acestor texte

de lege, rezultă că un copărtas are drept de privilegiu asupra averii de împărțit pentru împlinirea lotului sau, adică în speță apelantele au privilegiu asupra imobilului adjudecat asupra fratelui lor până când li se va plăti sultele.

Că dacă art. 1737 întrebuițează cuvântul „dator” de aci nu se poate deduce că sulta este o datorie contractuală lovită de legea conversiunii. Cuvântul este generic și se referă la orice fel de datorii iar sulta despre care acest text nu face vorbire specială s'a arătat mai sus că nu se poate considera datorie.

Având în vedere că din obligația de garanție mai rezultă și interzicerea de a evinge pe baza principiului quem de evictione tenet actio etc. Or, faptul de a diminua lotul unui moștenitor în profitul altuia este o evicțiune.

Având în vedere că or când s'ar produce acest fapt, evingătorul trebuie să răspundă așa în cât nu poate invoca în favoarea sa disp. art. 797 care prevede garanția numai pentru evicțiune bazată pe cauze anterioare împărțelei.

A dispune alt fel ar fi să nu se mai poată găsi niciodată aplicarea regulii de garantare în asemenea situație și a lăsa celui mai tare dreptul de a-și apropria averea moștenitorului cel mai slab; cauza fiind produsă în speță chiar de I. Ionescu prin manoperile cu care a întârziat împărțea prin oprirea sultelor, el nu mai poate invoca art. 787 partea finală pentru că el singur este evingătorul.

Având în vedere că aceste apărări pot fi opuse intimatului pe cale de excepțiune pentru că din moment ce el s'a opus la urmărirea de venituri prin invocarea art. 68 legea conversiunii, partea protivnică este în drept să arate motivele pentru care n'are drept la conversiune. Așa fiind este neîntemeiată susținerea apelantului că numai prin acțiune principală se poate judeca diferendul.

Având în vedere că aceasta fiind situația în cazul sultelor, ultimul legiuitor al conversiunii a înțeles că nu poate să se atingă de acest domeniu și a lăsat materia împărțelei să se conducă după regulile codului civil.

Acest progres l'a realizat prin tăcerea asupra sultelor, pe care le exceptase legea anterioară din 1933 și prin absența din expunerea de motive și din dezbateri a ori căror păreri relativ la sulte. Această idee rezultă și din expunerea de motive care după ce arată și legitimează cauzele care au determinat legea adaugă: — „Am considerat că din moment ce baza legii este situația de fapt a insolvabilității celor mai mulți dintre debitori, persoana creditorului sau natura creanței, trebuie să rămână indiferente”. Iată dar că legea a fost determinată de insolvabilitate, că deci nu poate fi aplicată prin analogie la alte cazuri, unde n'au existat raporturi dela debitor la creditor din care să rezulte insolvabilitate. Masa de împărțit este încă întreagă, ea este solvabilă și capabilă să satisfacă pe toți cei în drept, iar împărțirea ei nu

păgubește pe nici unul și nu ia nimic din dreptul celui care deține și părțile celorlalți. Imobilul cum-părat cu 7.000.000 se găsește în ființă și beneficiarul lui arată în 1923 la Tribunalul Notariat, că valorează 12.000.000 lei.

Având în vedere că excepțiunea de achiesare a reducerii creanței conform conversiunii este neîntemeiată pentru că apelanta Camelia Constantinescu când a ridicat prima rată depusă la 15 Noembr. 1934, a făcut rezerva expresă că înțelege să se judece procesul care avea să hotărască dacă se aplica legea de asanare.

Că chiar dacă intimatul a depus o rată pur și simplu, situația nu se schimbă, pentru că el nu poate să închidă în favoarea sa un proces pendinte și să dobândească dreptul la conversiune numai prin plata parțială a unei datorii pe care în fond o recunoaște.

Având în vedere că această achiesare nu poate rezulta nici din abținerea apelantelor de a face declarațiile conform art. 40—41 legea asanării, pentru că dela început nerecunoscând aplicarea acestei legi, n'au înțeles să se supună ei.

Având în vedere că fiind astfel urmărirea generală de venituri cerută de apelante pe baza titlului executor pus pe decizia No. 252/933 a Curții de Apel Secția IV-a, este întemeiată pentru că drepturile lor derivă din acest titlu sub formă de sultă, prin consecință apelul urmează a fi admis reformându-se jurnalul apelat și menținându-se măsura de conservator în ființă prin Jurnalul No. 2925/933 al Tribunalului Ilfov Secția Notariat.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier Ion M. Bottez admite.

Semnați: Ion M. Bottez, Al. Meculescu, C. Cătuneanu

OPINIUNE

Chestiunea care a făcut obiectul divergenței este: aceea de a se ști dacă plata sumelor de 1.598.750 și 411.750 lei, datorii de către intimat apelantelor și constituind sulte rezultate din partajul succesoral, beneficiază de dispozițiunile art. 30 și urm. din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 1934, adică de o reducere a creanțelor și plata lor într'un termen anumit; sau aceste sulte sunt exceptate dela aplicarea legii de mai sus.

Subsemnații pentru motivele arătate mai jos, suntem de părere că aceste sulte sunt creanțe care intră în beneficiul legii pentru lichidarea datoriilor.

Chestiunea de fapt este următoarea:

În anul 1923 a încetat din viață Nicolae Ionescu, a lăsat o avere însemnată și ca moștenitori trei copii, pe intimatul Ion M. Ionescu și pe apelantele Camelia Colonel Constantinescu și Florica dr. Demetrian.

Defunctul a lăsat prin testament partea sufletului, fiului său Ion N. Ionescu.

S'a cerut ieșirea din indiviziune și Tribunalul Ilfov secția 3-a a validat testamentul și a stabilit drepturile

fiecărui moștenitor în succesiune, — de 1/2 pentru intimat și de 1/4 pentru fiecare din cele două apelante.

S'a procedat la vânzarea prin licitație publică a averii succesoriale, adjudecându-se imobilul din București Str. Academiei 9, asupra intimatului Ion N. Ionescu, imobilul din Calea Călărășilor asupra apelantei Camelia Colonel Constantinescu, vilele din Sinaia asupra apelantei Florica dr. Demetrian, iar moșia Pupăza-Nouă Văcăreasca s'a împărțit în natură — între moștenitori.

Judecătorul, director al partajului a încheiat procesul verbal din 27 Iunie 1930, omologat de Tribunal, prin care s'a stabilit că intimatul are de plătit drept sulte suma de lei 1.598.750 d-nei Camelia Colonel Constantinescu și suma de lei 411.750 lei d-nei Florica dr. Demetrian.

La 30 Ianuarie 1934, apelantele au cerut Tribunalului Ilfov secția de Notariat o urmărire generală de venituri asupra imobilului din București, Strada Academiei 9, proprietatea intimatului — pentru despăgubirea lor de suma totală de lei 2.010.500. Cererea a fost admisă și măsura încuviințată prin jurnalul Tribunalului cu No. 1926 din 1 Februarie 1934.

Intimatul Ion Ionescu a cerut Tribunalului desființarea măsurii de urmărire în virtutea art. 68, 30 și urm. din legea pentru lichidarea datoriilor din 1934; iar Tribunalul, prin jurnalul No. 14786 din 1 August 1934, constată că intimatul îndeplinește dispozițiile legii și desființează urmărirea;

În contra acestui jurnal s'a făcut apelul de față.

Chestiunea, în privința căreia s'a ivit divergență, urmează să fie examinată din două puncte de vedere; dacă sumele pretinse de apelante, constituind sulte derivând din partaj, sunt sau nu creanțe și deci intră sau nu în prevederile legii lichidării și dacă fiind neapărat creanțe, sunt sau nu exceptate de această lege.

În ce privește primul punct.

Starea de indiviziune dintre apelante și intimat a încetat prin partajul, care a rămas definitiv și care a transformat dreptul abstract al fiecăruia în totalitatea imobilelor succesiunii, într'un drept determinat asupra bunului ce i-a fost atribuit asupra căruia a devenit proprietar, iar în inegalitatea loturilor a fost compensată — potrivit art. 742 c. c., — prin sulte, adică prin sumele de bani ce se datorează azi de către intimat.

Deci intimatul este debitor pe baza unei creanțe ce rezultă din partaj; iar sursa de unde derivă nu-i schimbă caracterul de creanță.

Cererea de asanare a intimatului nu determină ea o inegalitate a loturilor stabilite prin partaj și prin urmare nu angajează vre-o răspundere de evicțiune a intimatului, fiind că în primul rând partajul a rămas definitiv, iar legea prin art. 787 c. c. înțelege să acorde comoștenitorului o garanție de evicțiune numai pentru cauze anterioare împărțelii; iar în al doilea rând, reducerea creanței, este datorită unei

cauze posterioare partajului și anume unei legi de ordine publică.

Pe lângă aceasta era în puterea apelantelor să evite consecințele aplicării acestei legi de reducere a creanțelor făcând notificarea prevăzută de art. 40 din legea lichidării datoriilor.

Legiuitorul a considerat sulte derivând din partaj drept creanțe, căci le-a garantat cu privilegiul prevăzut în art. 1737 al. III c. c.; și tot astfel le-a privit și legiuitorul legii asanării din 1933 pentru că le-a exceptat, numindu-le în art. 12 al. 1, creanțele derivând din sulte de partaj.

2. — În ce privește cel de al doilea punct.

Ăci chestiunea este mai simplă, fiindcă art. 69 din legea lichidării datoriilor din 1934 — care prevede excepțiunile la această lege — pe aceste creanțe nu le-a exceptat.

În legea asanării din 1933, sulte erau exceptate.

Legiuitorul dela 1934 a constatat că excepțiunile din legea anterioară erau atât de numeroase, încât făceau legea aproape inaplicabilă și a redus o bună parte din ele, printre care și sulte. Ori cum excepțiunile la o regulă de drept sunt de strictă interpretare, ele nu se pot întinde peste cele prevăzute de legiuitor; mai ales că însăși și legea asanării este ea însăși o lege excepțională.

Este, de sigur, nedreaptă situațiunea în care se găsească apelantele, care nu pot primi sumele de bani, cu care se întregesc partea lor de moștenire, dar „Dura lex, sed lex”.

În ce privește achiesarea, invocată de intimat, suntem de părerea majorității, în sensul că acest motiv al intimatului nu este întemeiat.

Semnați: E. Ceaur Aslan, I. Dobrescu.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI S. I-a

Audiența de la 30 Noembrie 1935

Președinția Dlui M. Mantu, consilier

Preotul I. D. Danțiș în calitate de tutore.

TUTELĂ. — TUTORE. — VÂNZAREA UNEI PĂDURI SPRE TĂERE. — ART. 405—414 COD. CIVIL.

Vânzarea unei păduri spre a fi tăiată fiind o vânzare mobilă, căci lucrurile sunt în intenția părților considerate în starea când vor fi deslipite de pământ, urmează că o asemenea vânzare poate fi făcută de tutore singur, deoarece-și puterea tutorelui pentru vânzarea de bunuri mobile ne fiind îngrădită de nici un text de lege, intră în categoria generală a actelor de administrație pe care tutorele le poate face singur în mod valabil,

Jurnalul No. 4998. — Admis apelul făcut de Preot I. D. Danțiș în calitate de tutore dativ al minorului Costică Danțiș în contra jurnalului cu No. 402 din 28 Septembrie 1935 dat de Judecătorul tutelar de pe lângă Tribunalul Putna.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Preot I. Danțiș în calitate de tutore dativ al minorului Costică Danțiș din Comuna Nistorești, Jud. Putna, prin procurator Dl. avocat I. D. Neagu-Negrilești din Focșani, contra jurnalului Nr. 402 din 28 Septembrie 1935 dat de Dl. Judecător tutelar pe lângă Tribunalului Putna.

Având în vedere susținerile apelantului, concluziunile D-lui Procuror și actele din dosar din care se constată următoarele :

Membrii Consiliului de familie de la casa defunctului Toader Danțiș din Comuna Nistorești, Jud. Putna, prin petiția adresată D-lui Jude Tutelar al Trib. Putna, cu data de 28 Septembrie 1935 și înreg. la Nr. 1126 au înaintat spre omologare avizul, prin care numiții autorizau pe Preotul I. Danțiș, tutorele dativ al minorului Costică T. Danțiș, rămas pe urma def. Toader Danțiș, să vândă spre exploatare Societății „NARUJA” din Focșani, pădurea cota parte din o treime (1/3) din lotul „Muntele Mișina”, atribuit minorului și surorilor sale emancipate de drept prin căsătorie Eugenia Pr. Pâslaru și Emilia Țibrea, în întindere totală de circa 120 hectare în condițiunile contractului anexat cererei, din care rezultă că vânzarea spre exploatare a pădurei, între alte condițiuni, se făcea pe un termen de 15 ani, cu prețul de 3000 lei ha., iar amenajamentul de exploatare fiind în sarcina societății cumpărătoare.

În urma concluziunilor puse de Parchetul aceluși Tribunal care erau pentru respingerea cererei de omologare, Dl. Jude Tutelar prin jurnalul No. 402 din 28 Septembrie 1935, respinge omologarea avizului Consiliului de familie, după ce mai întâi arătase în considerentele sale că un asemenea contract constituie o vânzare de lucruri mobile și nu imobile și nici un contract de locațiune, pe motiv că nu s'a dovedit cu nimic că în prețul de 3000 lei la hectarul de pădure ar fi adevăratul preț cu care se vând pădurile în partea locului și mai ales că tranzacția așa cum este redactată nu este favorabilă minorului și nici actul de tranzacție nu este opozabil minorului.

Contra sus menționatului jurnal, tutorele Preot I. Danțiș, prin Dl. avocat I. D. Neagu-Negrilești din Focșani, ca procurator, a declarat apelul de față susținând ca motiv, în primul rând, că vânzarea unei păduri spre exploatare constituind o vânzare de lucruri mobile deci un act de categoria celor de administrație, îl poate face singur tutorele fără ca să mai fie necesar avizul consiliului de familie și omologarea Tribunalului, iar în al doilea rând, în caz când s'ar zice că actul constituie o vânzare de imobile, deci ar fi necesară abilitarea consiliului de familie și omologarea Tribunalului, prețul de vânzare de 3000 lei hectar este maximum preț ce s'a putut obține, alți cumpărători mai favorabil ne fiind.

Având în vedere că chestiunea ce urmează a fi examinată, în primul rând este aceia de drept și

anume, dacă vânzarea unei păduri spre exploatare, cum este în speță, constituie o vânzare de lucruri mobile, deci un act de simplă administrație, pe care-l poate face tutorele singur, fără nici un fel de autorizație, sau constituie o vânzare a unui bun imobil și ca atare tutorele pentru valabilitatea contractului are nevoie de avizul Consiliului de familie și de omologarea Tribunalului.

Având în vedere că doctrina și jurisprudența sunt unanime asupra acestui punct, că vânzarea unei păduri spre a fi tăiată este o vânzare mobilă, căci lucrurile sunt în intenția părților considerate în starea când vor fi deslipite de pământ.

Având în vedere că în materie de incapacitate a minorului, în principiu, tutorele are capacitatea generală de reprezentant în administrarea averii minorului, afară de actele considerate, absolut personale ale minorului, ca de exemplu testamentul — unde reprezentarea nu-și are locul — cum și afară de o serie de acte considerate de legiuitor de o importanță și o seriozitate mai mare — acte ce ar aduce știrbiri în patrimoniul minorului — limitativ arătate de lege prin art. 405—414 cod. civil și pentru valabilitatea cărora tutorele are nevoie, fie de avizul Consiliului de familie, fie de avizul consiliului de familie și omologarea Tribunalului.

Că puterea tutorelui pentru vânzarea de bunuri mobile după cum este și cazul în speță ne fiind îngrădită de nici un text de lege urmează că un asemenea act, intră în categoria generală a actelor de administrație, pe care tutorele îl poate face singur în mod valabil, fără să fie nevoie de abilitarea Consiliului de familie sau de omologarea Tribunalului, rămânând bine înțeles liber consiliul de familie și judecătorul tutelar să supravegheze activitatea tutorelui și să ia măsurile legale pentru sancționare, în cazul când ar constata că tutorele ar da dovadă de neglijență sau rea credință în administrarea averii minorului.

Că așa fiind apelul de față se găsește întemeiat și cătă a fi admis.

Pentru acest motive în neumire cu concluziunile D-lui Procuror *Sp. Hasnaș*, admite.

Semnați : *M. Mantu, E. Lupu, N. Brăiescu.*

NOTA.— Jurnalul Curței de apel din Galați soluționează problema conform doctrinei și a jurisprudenței până acum stabilite.

Defunctul D. Alexandrescu în lucrarea sa Tomu III partea I la pagina 146—147 în notele 3 și 4 împărțese modul de a vedea al Curței de Galați când spune: „Contractul de vânzare de pădure pentru exploatare cuprins într'un contract de locație trebuie considerat ca vânzare (Dreptul No. 50 din 1905 pagina 409.) Această vânzare este o vânzare mobilă pentru că părțile au avut în vedere arbori deslipiți de pământ.”

Același autor cercetând dreptul și obligațiile soțu-

lui total în timpul căsătoriei la pagina 303 din volumul 8 din explicația Dreptului civil prescrie: „așa dar bărbatul este un uzufructuar al dotei și toate fructele îi aparțin lui, de orice natură ar fi ele naturale, industriale sau civile.

Astfel cuvântul general „fructe” cuprinde sporul animalelor, produsele pădurilor.”

În volumul III pagina 537 la No. 20 de sub. art. 1421 din explicația jurisprudențială a dreptului civil de Hamangiu de asemenea găsim: „Cedarea spre tăierea arborilor din pădurea, constituie o vânzare, iar nu o locație. (Curte Apel Iași S. II din 18 Mai 1920 publicată în Justiția dela Iași No. 1-2/920.)

Ion D. Neagu-Negrilești
Avocat Focșani

JURISPRUDENȚA STRAINA

FALȘ. — Prejudiciu. Inbreuștarea unui înscris de datorie falș. În materie de falș sau de întrebuințare de falș, nu este necesar ca Curtea criminală să fie întrebată expres asupra existenței unui prejudiciu posibil sau cauzat altuia, atunci când această circumstanță rezultă implicit din faptele enunțate în chestiunea piesei incriminate.

În special, întrebuințarea de falș cu știință a unui înscris obligatoriu cuprinzând falșa semnătură a unui particular comportă față de acesta existența sau posibilitatea unui prejudiciu.

(**Cass. Crim.** 22 janvier 1932; *Gazette du Palais* 28 février 1932, *Réc. des Sommaires de la Jur. Française* Avril 1932 No. 4 pag. 352.

OBSERVAȚIE. — Problema primă rezolvată de Înalta Curte de Casație Franceză nu se poate pune în jurisprudența noastră întrucât precum este știut folosul și uzagiul de falș nu se judecă de Curtea cu Jurați, nefiind socotite crime în actualul nostru cod penal.

Asupra celei de a 2-a chestiuni s'a mai decis în jurisprudența franceză tot astfel că trebuie ca un prejudiciu să rezulte din această întrebuințare (*Cass crim* 20 janvier 1848, *Dalloz P.* 48,5,201; 2 juin 1853, *Dalloz P.* 53,1,239; 10 avril 1866, *Dalloz P.* 66,1,413; 3 juillet 1873, *Dalloz P.* 73,1,390) și tot așa, cel puțin posibilitatea de prejudiciu (*Cass. crim.* 27 nov. 1891, *Dalloz P.* 92,1,253; 4 août 1892, *Dalloz P.* 93,1,559). Cu drept cuvânt Garraud spune: „L'intention seule, en effet, quelque criminelle qu'elle soit, ne peut constituer un delit; il est nécessaire qu'un préjudice reel ou possible ait été la suite de l'art incriminé. (*Garraud* III No. 1051 par 29 éd. 3-ème). Prejudiciul nu poate consta decât în: 1) valoarea unui drept; 2) acest drept poate fi un drept privat sau un drept social; 3) dacă este un drept privat puțin importă ca acest drept să fie pecuniar sau moral; 4) în toate cazurile nu este indispensabil că prejudiciul să fie consecința

inevitabilă a alterațiunii adevărului căci nu prejudiciu eventual este îndestulător (*Garraud op. și loc a cit.* No. 1052).

În jurisprudența română, Înalta Curte de Casație a făcut în această privință o interesantă aplicațiune relativă la posibilitatea de prejudiciu cauzată prin semnarea cu punere de deget într'un act. S'a zis că întrucât după lege un asemenea act n'are nici o putere doveditoare, nu poate să devină elementul unui falș criminal, dacă plâsmuitorul nu vatămă alminterea de fapt pe pretinsul datornic, obținând contra lui o condamnare juridică. În această ultimă situațiune prezumția de neprejudiciabilitate a actului este înlăturată, căci actul iscălit prin punere de deget poate produce o vătămare reală, intervenită fiind hotărâre judecătorească care în loc să-l fi îndepărtat ca neavând putere doveditoare, l'a validat dându-i o sancțiune formală, recunoscându-l valabil și producător de efecte juridice. (*Cas. S. II Dec.* 289 din 1890 *Bul Cas.* pag. 837).

D. COTRUTZ

COLECȚIA LEGILOR ROMÂNIEI

Sub îngrijirea d-lui Prof. Universitar G. ALEXIANU

A apărut :

Legea și regul. asupra contract. de muncă Lei 30	
Legea și regulament. Persoanelor Juridice „	30
Legea contabilității publice	30
Statutul și regulamentul Funcționarilor Publici adnotat cu jurisprudență la zi . .	50
Legea pentru contenciosul administrativ cu modificările ulterioare, lucrările preparatorii și jurisprudențe la zi	75
Legea timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice la zi	75
Legea asupra cambiei și biletului la ordin cu instrucțiunile minist. de justiție . . .	20
Legea pentru reglementarea contractului de consignație cu expunere de motive „	10
Legea g-rală de pens. adnotată cu jurisp. „	80
Legea accel. judec. cu toată jurisp. la zi „	30
Legea sanit. și de ocrotire din 13 Aprilie 1033 cu toate modificările la zi	75
Legea asupra impozitului pe lux și cifra de afaceri cu modific. din 1 Apr. 1935 „	40

De vânzare la toate librăriile. — Editura „ALCALAY”